

Diana BOTĂU

Cauzele *Körtvélyessy c. Ungaria* și *Kolonja c. Grecia*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Secția a VI-a

Cererea nr. 7871/10

Cauza *Körtvélyessy c. Ungaria*

Hotărârea din 5 aprilie 2016

Art. 11 din Convenție– „Libertatea de întrunire și de asociere”

Circumstanțele cauzei

Petentul s-a născut în 1965 și locuiește în Budapesta. În anul 2009, el a dorit să organizeze o demonstrație de protest, împotriva „persecuției radicalismului național”, proiectată să aibă loc la 15 august 2009, între orele 16 și 19, pe strada Venyige, în Districtul X, în fața Penitenciarului din Budapesta.

Potrivit Guvernului reclamat, strada Venyige are o lățime de cinci metri, iar potrivit petentului, ea este lată de opt metri. Paralel cu strada principală, există și o alee de serviciu, cu o lățime echivalentă celei a două mașini; de obicei, această zonă este folosită ca parcare. Potrivit petentului, pe aleea respectivă ar fi putut să încapă toți participanții la protest, fără să se creeze un blocaj semnificativ în trafic.

În conformitate cu exigențele Legii privind dreptul la asociere, din 1989, petentul a trimis o notificare Departamentului de Poliție din Budapesta, în care a indicat că se așteaptă la participarea a cel mult 200 de persoane. Notificarea fost făcută în 12 august 2009, la ora 17:40.

La 14 august 2009, Departamentul de Poliție din Budapesta a interzis desfășurarea demonstrației de protest, în temeiul prerogativelor conferite de Legea privind dreptul la asociere, din 1989. S-a considerat nu există o rută alternativă pentru traficul din zonă, iar demonstrația ar fi stânenit traficul. Petentului i s-a reproșat că notificarea nu cuprindea și agenda adunării.

Din cauza acestei interdicții, demonstrația de protest nu a avut loc.

La 17 august 2009, petentul a solicitat evaluarea judiciară a deciziei Departamentului de Poliție din Budapesta. El a explicat, *inter alia*, că nu a specificat agenda demonstrației de protest, întrucât aceasta era proiectată a fi de mici dimensiuni și, ca atare, derularea ei efectivă, în ceea ce privește discursurile prezentate sau dezbaterile ivite, ar fi fost dificil de anticipat.

La 19 august 2009, Curtea Regională Budapesta a respins cererea petentului. Instanța a precizat că notificarea agendei protestului este o chestiune irelevantă, de vreme ce singurul motiv valid al interdicției consta în problemele de trafic pe care le-ar fi provocat desfășurarea demonstrației.

Curtea s-a întemeiat pe concluziile unei expertize prezentată de Divizia de Trafic a Departamentului de Poliție din Budapesta, potrivit căreia demonstrația ar fi afectat semnificativ traficul îndreptat înspre magazinele de pe strada Venyige, un drum închis, înspre zona de depozitare a deșeurilor și intrarea de aprovizionare a Penitenciarului din Budapesta; iar blocajul creat de mulțime s-ar fi putut extinde la șoseaua Maglódi, o arteră importantă aflată

în vecinătate, pe unde trec și linii de transport public. Pe baza acestui raționament, instanța a confirmat decizia Poliției.

La 3 februarie 2010, petentul s-a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului. El a invocat art. 11, art. 14 și art. 17 din Convenția europeană a drepturilor omului și a susținut că deciziile autorităților maghiare au creat o ingerință disproporționată în dreptul său la libertatea de asociere.

Curtea consideră că cererea nu pretinde o analiză decât din perspectiva Art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului, care prevede următoarele:

1. Orice persoană are dreptul la libertate de întrunire pașnică și la libertate de asociere, inclusiv a constitui cu alții sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

2. Exercițarea acestor drepturi nu poate face obiectul altor restrângeri decât cele prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei ori a drepturilor și a libertăților altora. Prezentul articol nu interzice ca restrângeri legale să fie impuse exercitării acestor drepturi de către membrii forțelor armate, ai poliției sau ai administrației de stat.

Curtea a constatat că plângerea nu este în mod manifest nefondată, în sensul art. 35 parag. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului, și că nu există niciun alt motiv de inadmisibilitate.

În fond, petentul a susținut că, deși era prevăzută de lege, ingerința invocată nu a urmărit un scop legitim. Referitor la caracterul necesar al ingerinței, el a precizat că demonstrația nu ar fi stânjenit în mod disproporționat traficul, în cazul în care ar fi fost autorizată. Strada Venyige, inclusiv aleea de serviciu, era destul de largă pentru a permite accesul celor aproximativ 200 de persoane, așteptate să participe la demonstrație; iar poliția ar fi putut să asigure accesul la închisoare, în ciuda desfășurării evenimentului. Pe scurt, petentul a considerat că argumentul Guvernului, referitor la obstrucționarea traficului, este abuziv.

Potrivit Guvernului reclamat, ingerința invocată era prevăzută de lege, mai exact de prevederile relevante ale Legii privind libertatea de asociere, din 1989. În plus, ea a urmărit scopul legitim de a proteja drepturile altora, și anume al persoanelor care beneficiază de condițiile de trafic. Referitor la caracterul necesar al ingerinței, Guvernul s-a referit la expertiza întocmită de Divizia de Trafic a Departamentului de Poliție din Budapesta și a subliniat că poliția a realizat un just echilibru între dreptul la asociere și dreptul la libertatea de mișcare. Având în vedere probabilitatea ca demonstrația să congestioneze traficul, atât pe strada Venyige, cât și pe șoseaua Maglódi, artera principală aflată în vecinătate, era la latitudinea poliției să restrângă drepturile petentului, protejate de art. 11. Ca atare, măsura aplicată a fost o restrângere necesară și proporțională a dreptului la libertatea de asociere.

Curtea reține că Guvernul nu a contestat faptul că petentul se poate întemeia pe garanțiile prevăzute de art. 11 și nici nu a negat că interzicerea demonstrației a interferat cu exercitarea drepturilor petentului, în temeiul acestor prevederi. Guvernul a susținut, însă, că ingerința a fost justificată, din perspectiva celui de-al doilea paragraf al art. 11.

Prin urmare, rămâne să se stabilească dacă măsura contestată a fost „prevăzută de lege”, dacă a urmărit unul sau mai multe dintre scopurile legitime prevăzute de parag. 2, și dacă a fost „necesară într-o societate democratică”.

Părțile nu au contestat argumentul potrivit căruia restricționarea libertății de asociere în mod pașnic s-a întemeiat pe dispozițiile relevante ale Legii privind libertatea de asociere, din 1989. Ca atare, se poate considera că ingerința a fost prevăzută de lege.

Guvernul a susținut că restrângerea dreptului de asociere pașnică în spații publice a urmărit protecția drepturilor altora, spre exemplu dreptul la libertatea de mișcare sau fluiditatea circulației în trafic. Petentul s-a opus acestor susțineri. Totuși, Curtea acceptă ideea că măsura invocată a avut scopul legitim de a preveni dezordinea și de a proteja drepturile altora.

În ceea ce privește chestiunea de a ști dacă ingerința era necesară într-o societate democratică, Curtea reiterează că, în ciuda rolului său autonom și al sferei lui particulare de aplicare, art. 11 trebuie analizat și din perspectiva art. 10; din această perspectivă, scopul exercitării libertății de asociere constă atât în exprimarea unor opinii personale, cât și în necesitatea de a sigura un forum pentru dezbaterea publică și pentru exprimarea liberă a protestului¹.

Sintagma „necesară într-o societate democratică” implică faptul că ingerința corespunde unei „nevoi sociale stringente” și, în particular, că ea este proporțională scopului legitim urmărit. Statele Contractante se bucură de o oarecare marjă de apreciere, atunci când evaluează dacă o astfel de nevoie stringentă există, dar această marjă de apreciere este corelată supravegherii europene, care se extinde atât asupra legislației, cât și asupra deciziilor de aplicare a legislației, chiar și asupra celor pronunțate de o instanță independentă. Prin urmare, Curtea este autorizată să decidă dacă „restrângerea” poate fi conciliată cu drepturile protejate de Convenția europeană a drepturilor omului².

Atunci când recurge la această evaluare, rolul Curții nu este acela de a substitui opinia instanțelor naționale cu propriul ei punct de vedere ci, mai curând, acela de a analiza, din perspectiva art. 11, deciziile luate de autoritățile interne. Aceasta nu înseamnă că instanța europeană trebuie să se limiteze la a stabili dacă statul și-a exercitat marja de apreciere în mod rezonabil, cu grijă și cu bună-credință; ea trebuie să analizeze ingerința invocată în lumina cauzei ca întreg și, dacă ingerința urmărește un „scop legitim”, să stabilească dacă aceasta răspunde unei nevoi sociale stringente, dacă a fost proporțională scopului urmărit și dacă motivele invocate de autoritățile naționale pentru a o justifica sunt relevante și suficiente. Procedând astfel, Curtea trebuie să se convingă că instanțele interne au aplicat standarde conforme cu principiile art. 11 și, în plus, că și-au întemeiat deciziile pe o evaluare rezonabilă a elementelor de fapt relevante³.

În principiu, nu este contrar spiritului art. 11 ca o Parte Contractantă să condiționeze organizarea unor întruniri de obținerea unei autorizații prealabile, din motive de ordine publică și de securitate națională. Curtea Europeană a statuat anterior, în jurisprudența sa, că instituirea unor proceduri de notificare, sau chiar de autorizare, pentru organizarea unui eveniment public, nu încalcă, în esență, dreptul prevăzut de art. 11 al Convenția europeană a drepturilor omului, atâta vreme cât scopul procedurii respective este acela de a permite autorităților să ia măsuri rezonabile și adecvate pentru a garanta desfășurarea în bune condiții a oricărei întruniri, adunări sau a altei forme de asociere. Totuși, reglementările de acest tip nu

¹ A se vedea, mai recent, *Kudrevičius et alii c. Lituania* [MC], nr. 37553/05, parag. 86, ECHR 2015.

² A se vedea *Stankov și United Macedonian Organisation Ilinden c. Bulgaria*, nr. 29221/95 și 29225/95, parag. 87, ECHR 2001-IX.

³ A se vedea *Kudrevičius et alii, cit. supra*, parag. 143.

ar trebui să reprezinte un obstacol mascat, în calea libertății de asociere pașnică, așa cum este ea protejată de Convenția europeană a drepturilor omului⁴.

Curtea reține că, în hotărârea instanței interne, temeiul deciziei de a confirma interzicerea demonstrației a fost legat exclusiv de probleme de trafic. De asemenea, susținerile Guvernului s-au limitat, în esență, la a spune că demonstrația ar fi afectat grav fluiditatea traficului în zonă. În acest context, Curtea amintește că o demonstrație organizată într-un spațiu public poate întrerupe, într-o anumită măsură, ritmul obișnuit al unei zile⁵.

Analizând materialele prezentate de părți, Curtea conchide că Guvernul reclamat nu a demonstrat faptul că autoritățile interne și-au întemeiat deciziile pe o evaluare rezonabilă a situației din speță. Ea reține, în particular, că petentul a planificat o demonstrație la care se anticipa prezența unui număr de 200 de persoane. Chiar presupunând că numărul eventual al participanților ar fi depășit cifrele estimate inițial, Curtea nu este convinsă de explicația Guvernului, în sensul că strada Venyige, un drum de 5 sau de 8 metri lățime, cu o alee de serviciu adiacentă destul de lată, nu ar fi putut să găzduiască demonstrația, fără ca aceasta să afecteze în mod grav traficul. Argumentele Guvernului par să nu țină cont de faptul că strada Venyige este un drum închis și, ca atare, traficul pe acest drum este de o importanță redusă. În opinia Curții, acest aspect nu poate fi însă neglijat. În plus, susținerea Guvernului potrivit căreia situația creată de demonstrație ar fi putut să ducă la blocarea unei șosele importante din vecinătate este, în mare parte, o speculație.

În consecință, Curtea consideră că atunci când au interzis desfășurarea demonstrației, pe considerentele legate exclusiv de trafic, autoritățile naționale nu au atins un just echilibru între drepturile celor care doreau să-și exercite libertatea de asociere și drepturile celor a căror libertate de mișcare ar fi putut să fie afectată cel mult temporar⁶.

În plus, Curtea reține că în dosarul cauzei nu există elemente care să sugereze că demonstrația ar fi avut un caracter violent sau că ar fi putut reprezenta un pericol pentru ordinea publică. Citând din jurisprudența sa, Curtea reamintește că „atunci când participanții la o demonstrație nu se implică în acte de violență, este important ca autoritățile publice să manifeste un anumit grad de toleranță față de întrunirile pașnice, pentru că altfel libertatea de asociere garantată de art. 11 al Convenția europeană a drepturilor omului ar fi lipsită de orice substanță⁷”. În această cauză nu a existat o astfel de toleranță⁸.

Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea apreciază că temeiul invocat de Guvern pentru interzicerea întrunirii pașnice planificate de petent nu este suficient pentru a putea fi asociat unei nevoi sociale stringente. Prin urmare, nu s-a demonstrat că interdicția ar fi fost necesară într-o societate democratică, pentru atingerea obiectivelor urmărite.

În consecință, *art. 11 din Convenția europeană a drepturilor omului a fost violat.*

⁴ A se vedea *Kudrevičius et alii, cit. supraop. cit.*, parag. 147 et seq.

⁵ A se vedea *Nurettin Aldemir et alii c. Turcia*, nr. 32124/02, 32126/02, 32129/02, 32132/02, 32133/02, 32137/02 și 32138/02, parag. 43, 18 decembrie 2007; *Budaházy c. Ungaria*, nr. 41479/10, parag. 34, 15 decembrie 2015.

⁶ A se vedea *Patyi et alii c. Ungaria*, nr. 5529/05, parag. 42, 7 octombrie 2008.

⁷ A se vedea *Oya Ataman c. Turcia*, nr. 74552/01, parag. 41-42, 5 decembrie 2006.

⁸ A se vedea *Patyi et alii, op. cit.*, parag. 43.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Secția I
Cererea nr. 49441/12

Cauza Kolonja c. Grecia

Hotărârea din 19 mai 2016

Art. 8 din Convenție – „Dreptul la respectarea vieții private și de familie”

Circumstanțele cauzei

Domnul M. Stefan Kolonja („petentul”) s-a născut în anul 1968, în Albania, și continuă să locuiască acolo. Părinții lui sunt albanezi, de origine greacă. Începând din anul 1989, petentul a locuit în insula Corfu și a lucrat ca zidar. La 13 aprilie 1994, s-a căsătorit cu o femeie din aceeași localitate cu el. Soția lui era și ea albaneză, de origine greacă. Cei doi au avut împreună doi copii: o fată, născută la 10 decembrie 1994, și un băiat, născut la 30 aprilie 2009. Soția și copiii lui au cetățenie elenă și au primit cărți de identitate pentru cetățeni greci, iar cei trei frați ai petentului au primit acte de identitate speciale, pentru străini de origine greacă. De fapt, albanezii de origine greacă beneficiază de un statut special în Grecia, care implică și dreptul de a primi cărți speciale de identitate. Soția petentului și doi dintre frații acestuia deține o societate de construcții.

Prin hotărârea nr. 24, din 12 octombrie 1999, pronunțată în primă instanță, Curtea de Apel din Corfu a condamnat petentul la pedeapsa închisorii pentru o perioadă de șapte ani și la o amendă penală de 3 milioane de drahme, pentru achiziționarea de substanțe stupefiante. În plus, petentului i s-a aplicat măsura interzicerii definitive de a rămâne pe teritoriului statului grec, după executarea pedepsei. Potrivit Curții de Apel, faptul că petentul ar fi de origine greacă nu este suficient pentru a evita expulzarea.

La 2 decembrie 1999, Tribunalul de corecție din Corfu a decis eliberarea condiționată a petentului, întrucât erau îndeplinite condițiile legale pentru eliberare anticipată. În acest context, instanța a subliniat că petentul a avut o conduită adecvată în timpul încarcerării, nu i s-au aplicat sancțiuni disciplinare, a fost harnic și părea să-și regrete fapta. Tribunalul de corecție a mai precizat că expulzarea petentului și, implicit, separarea lui de familie, i-ar cauza, atât lui, cât și soției și fiicei sale, probleme psihologice și financiare foarte grave.

Cu toate acestea, în anul 2004, petentul a fost trimis în Albania, în temeiul sentinței pronunțate de Curtea de Apel.

La 22 aprilie 2005, Ministrul Justiției a respins cererea petentului de a fi readmis în Grecia, pe considerente familiale. În decizia de respingere se preciza că motivele de ordin familial, invocate de petent, nu sunt suficiente pentru a prevala asupra rațiunilor care au justificat expulzarea lui, având în vedere, mai ales, natura și gravitatea infracțiunilor pentru care fusese condamnat.

La 18 iunie 2007, petentul a revenit clandestin în Grecia.

La 22 noiembrie 2010, Ministrul Justiției a respins o nouă cerere formulată de petent, în vederea reunificării familiale, pentru aceleași motive care au fost invocate în decizia din 22 aprilie 2005.

La 18 aprilie 2011, petentul s-a adresat Tribunalului de Corecție din Corfu și a contestat caracterul permanent al expulzării sale. La 20 aprilie 2011, instanța a respins obiecțiile petentului și a considerat că, de vreme ce expulzarea a fost deja pusă în executare față de

petent, ea își păstrează validitatea, nu este supusă prescripției și poate fi aplicată din nou, în temeiul aceleiași hotărâri a Curții de Apel. De asemenea, petentul nu a obținut cetățenia elenă, iar originea lui greacă nu este suficientă, în sine, pentru a evita expulzarea. În fine, petentul nici măcar nu a început demersuri pentru obținerea cetățeniei elene, având în vedere că nu s-a adresat autorităților grecești cu o cerere de naturalizare.

La 17 mai 2011, petentul a atacat hotărârea Tribunalului de Corecție din Corfu. El s-a întemeiat, printre altele, pe art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului și a invocat argumente privind stabilitatea relațiilor sale sociale și de familie în Grecia, precum și problemele cu care s-ar fi confruntat familia sa dacă lui i s-ar interzice definitiv accesul pe teritoriul grec.

La 5 octombrie 2011, petentul a fost reținut, în vederea expulzării. În 6 octombrie, el a contestat măsura reținerii, în fața președintelui Tribunalului Administrativ din Corfu. În aceeași zi, comandantul Poliției din Corfu a dispus expulzarea petentului către Albania. Petentul a formulat un recurs ierarhic împotriva acestei măsuri, adresat comandantului general al Poliției din Insulele Ionice. Cererea lui a fost respinsă, la 12 octombrie 2011.

La 7 octombrie 2011, președintele Tribunalului Administrativ a analizat contestația petentului și a dispus punerea lui în libertate. S-a reținut că în timpul șederii sale Grecia, după executarea pedepsei cu închisoarea, petentul nu a avut un comportament care să aducă atingere ordinii publice. În plus, familia lui avea reședința stabilă și constantă într-o locuință proprietate personală. Prin urmare, petentul nu reprezenta un pericol pentru ordinea publică și, în orice caz, ar fi fost ușor de găsit, chiar și în stare de libertate.

La 21 octombrie 2011, petentul a înregistrat la Tribunalul Administrativ din Corfu un recurs în anulare, formulat împotriva deciziei comandantului general al Poliției din Insulele Ionice, din 12 octombrie 2011, prin care s-a dispus expulzarea sa, precum și un recurs care urmărea suspendarea executării acestei măsuri.

Prin hotărârea nr. 26 din 24 februarie 2012, Tribunalul Administrativ din Corfu a admis cererea petentului, de suspendare a executării expulzării. Instanța a considerat că expulzarea i-ar fi provocat petentului un prejudiciu greu de reparat, constând în distrugerea relațiilor de familie create în Grecia. În acest, Tribunalul administrativ a reținut că soția și unul dintre copiii petentului au obținut cetățenia elenă, că petentul locuia într-o casă ai cărei proprietari erau soția și doi dintre frații lui, precum și faptul că părinții și frații săi locuiau în mod legal în Grecia și aveau o carte specială de sejur, pentru albanezi de origine greacă. De asemenea, instanța a apreciat că măsura expulzării nu era justificată de motive stringente de interes public.

La 22 mai 2012, prin decizia nr. 902, Curtea de Casație a respins recursul formulat de petent la 17 mai 2011, pe motiv că hotărârea atacată era suficient motivată. În ceea ce privește dispozițiile legale referitoare la protecția vieții private, instanța a considerat că acestea nu exclud posibilitatea ca statul, în cadrul competenței sale penale, să impună sancțiuni și măsuri de siguranță, chiar dacă acestea ar influența viața privată a persoanei condamnate.

La 1 august 2012, petentul a fost reținut din nou, în vederea expulzării, iar la 3 august 2012, comandantul general al Poliției din Insulele Ionice a ordonat ca petentul să fie trimis în Albania.

Prin hotărârea nr. 142 din 28 mai 2013, Tribunalul Administrativ din Corfu a respins, ca inadmisibil, recursul în anulare introdus de petent la 21 octombrie 2011. Tribunalul a apreciat că petentul nu a respectat termenul legal, de 28 de zile, pentru a trimite o împuternicire care

să-i permită avocatului său să-l reprezinte în fața instanței. Într-adevăr, împuternicirea a ajuns la instanță cu trei zile mai târziu față de termenul prevăzut de lege.

La 15 iulie 2013, petentul a sesizat Tribunalul Corecțional din Corfu cu o cerere prin care solicita să i se permită reîntoarcerea în Grecia și, în subsidiar, să se stabilească o perioadă efectivă, corespunzătoare interdicției lui de a reveni pe teritoriul grec.

La 4 decembrie 2013, Tribunalul Corecțional a respins cererea petentului, considerând că șederea lui în Grecia este incompatibilă cu condițiile de coabitare socială din această țară, date fiind gravitatea infracțiunilor pe care le-a săvârșit, revenirea lui clandestină pe teritoriul statului grec, în ciuda interdicției permanente în acest sens, și faptul că reprezenta un pericol pentru ordinea publică.

Pretinsa violare a art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului

La 4 august 2012, petentul s-a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului, cu o cerere în care s-a plâns că obligarea lui să părăsească definitiv teritoriul statului grec, în temeiul hotărârii nr. 24/1999 a Curții de Apel din Corfu, precum și interdicția pe viață de a reveni în Grecia, i-a adus o atingere disproporționată dreptului său la respectarea vieții private și de familie.

Art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului prevede următoarele:

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acesta este prevăzut de lege și constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protecția sănătății, a moralei, a drepturilor și a libertăților altora.

Argumentele părților

Potentul a subliniat că mai multe hotărâri pronunțate de instanțele elene au admis faptul că expulzarea lui permanentă a adus o atingere dreptului său la respectarea vieții de familie. El a precizat că, între data comiterii infracțiunii și trimiterea lui în Albania, la 3 august 2012, s-au scurs 16 ani, perioadă în care a devenit tatăl a doi copii și s-a maturizat. În opinia petentului, dispozițiile legale privind expulzarea permanentă nu ar fi trebuit să i se aplice, având în vedere că părinții lui și chiar el însuși sunt de origine greacă și, prin urmare, nu trebuia să i se aplice același tratament ca unui cetățean străin condamnat. În fine, petentul a amintit că toți membrii familiei sale locuiesc și lucrează în Corfu, din 1989; copiii lui s-au născut și au mers la școală în Grecia, nu au nicio legătură civilă sau socială cu Albania, nu vorbesc limba albaneză și ar avea mari dificultăți de integrare în societatea albaneză.

Potrivit susținerilor petentului, motivul pentru care a revenit clandestin în Grecia, în 2007, a fost dorința lui de a-și revedea soția și fiica, pe care nu le mai întâlnise de trei ani.

Guvernul a precizat că expulzarea permanentă a petentului nu a încălcat principiul proporționalității și că aceasta era o măsură indispensabilă, din rațiuni legate de securitatea publică și de prevenire a infracționalității, având în vedere, în special, gravitatea faptei pentru care fusese condamnat petentul. De altfel, prin hotărârea nr. 902/2012, Curtea de Casație a statuat că, deși art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului protejează dreptul la respectarea vieții de familie, el nu exclude posibilitatea statului de a impune sancțiuni și măsuri de siguranță, în cadrul competenței sale penale, chiar dacă acestea ar influența viața de

familie a persoanei condamnate. În cauză, nu există și nu a existat nicio altă măsură, mai puțin severă, care să fi putut satisface scopurile legitime asociate siguranței publice și prevenirii infracționalității.

Guvernul a mai subliniat, de asemenea, că petentul a comis o infracțiune chiar și după condamnarea pentru trafic de stupefiante și după executarea pedepsei, prin faptul că a revenit clandestin în Grecia, în anul 2007. Această nouă încălcare a legilor elene demonstrează că petentul nu s-a integrat în societatea greacă. Pe de altă parte, el nu a demonstrat că expulzarea în Albania i-ar crea, lui sau familiei sale, dificultăți de supraviețuire sau de adaptare, din motive care țin, de pildă, de necunoașterea limbii albaneze sau de absența unor rude apropiate în acea țară. El nu a demonstrat nici faptul că soția sau fiica lui, în prezent majoră, ar exercita, în Grecia, o profesie pe care nu ar putea să o exercite și în Albania.

Aprecierea Curții

Principii generale

Curtea amintește că art. 8 nu ar trebui interpretat în sensul că prevederile lui i-ar impune statului obligația generală să respecte posibilitatea cuplurilor căsătorite de a-și alege țara de reședință și să permită reîntregirea familială, pe teritoriul acelei țări. Prin urmare, într-o cauză care vizează atât viața de familie, cât și imigrația, întinderea obligației statului de a admite pe teritoriul său apropiați ai persoanelor care au reședința acolo variază în funcție de situația particulară a persoanelor respective și de interesul general. Factorii care trebuie luați în considerare, în acest context, sunt măsura în care este afectată, în realitate, viața de familie, amploarea legăturilor pe care persoanele vizate le au în statul respectiv, in/existența unor obstacole insurmontabile care împiedică familia să trăiască în țara de origine a străinului vizat și prezența sau absența unor aspecte de natură să aducă atingere controlului imigrației (de exemplu, antecedente legate de încălcarea legilor privind imigrația) ori a unor considerente de ordine publică, care înclină în favoarea expulzării⁹.

În egală măsură, trebuie să se țină cont și de momentul în care a început viața de familie a persoanei vizate, respectiv dacă aceasta a început într-un moment în care se știa că situația unuia dintre parteneri era de așa natură, raportat la legile privind imigrația, încât conferea un caracter precar realizării vieții de familie, în statul de primire. Atunci când acesta este cazul, jurisprudența constantă a Curții indică, de principiu, că îndepărtarea unui membru al familiei, resortisant al unui stat terț, nu aduce atingere art. 8 decât în cazuri excepționale. Atunci când sunt implicați și copiii, trebuie să se țină cont și de interesul superior al acestora¹⁰.

Pe de altă parte, Curtea consideră util să reamintească criteriile enumerate în hotărârea *Üner c. Țările de Jos*¹¹, care trebuie utilizate atunci când se evaluează dacă măsura expulzării este necesară într-o societate democratică și dacă este proporțională scopului legitim urmărit.

Aceste criterii sunt următoarele:

- natura și gravitatea infracțiunii săvârșite de petent;
- durata șederii petentului în statul din care trebuie expulzat;
- timpul scurs de la data comiterii infracțiunii și conduita petentului, în această perioadă;
- naționalitatea diferitelor persoane implicate;

⁹ *Butt c. Norvegia*, nr. 47017/09, parag. 78, 4 decembrie 2012.

¹⁰ *Jeunesse c. Țările de Jos* [MC], nr. 12738/10, parag. 108-109, CEDH 2014.

¹¹ [MC], nr. 46410/99, parag. 54-60, CEDH 2006-XII.

- situația familială a petentului și, în special, dacă este cazul, durata căsniciei sale, precum și alți factori care fac dovada unei vieți de familie efectivă a cuplului;
- chestiunea de a ști dacă partenerul petentului avea cunoștință de infracțiunea comisă, la epoca în care s-au creat legăturile de familie;
- chestiunea de a ști dacă copiii cuplului sunt rezultați din căsătorie și, în acest caz, vârsta lor;
- amploarea și intensitatea dificultăților pe care partenerul petentului riscă să le întâmpine în statul unde va fi expulzat petentul;
- interesul și bunăstarea copiilor, în particular amploarea și intensitatea dificultăților pe care copiii petentului le-ar putea întâmpina în statul către care va fi expulzat petentul; și
- trăinicia legăturilor sociale, culturale și familiale cu țara gazdă și cu statul de destinație.

Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

În opinia Curții, interdicția permanentă aplicată petentului de a reveni pe teritoriul grec a constituit o ingerință în dreptul său la respectarea vieții de familie, ingerință care era prevăzută de lege și urmarea scopuri legitime legate de protecția siguranței publice, de apărarea ordinii și de prevenirea infracționalității. Prin urmare, rămâne să se stabilească dacă această ingerință a fost proporțională scopurilor urmărite și dacă era necesară într-o societate democratică.

Potentul este albanez de origine greacă, locuia și muncea în Grecia din anul 1989 și este căsătorit cu un resortisant grec, cu care are doi copii de naționalitate greacă. Cei trei frați ai petentului au cărți de identitate speciale, pentru străini de origine greacă. Chiar dacă statutul oficial al petentului și, în special, caracterul regulat al prezenței sale pe teritoriul grec, între anul sosirii lui, 1989, și cel al expulzării, 2004, nu reiese din dosarul cauzei, Curtea reține că nici Guvernul, în observațiile sale prezentate Curții, nici instanțele naționale care s-au pronunțat în cazul petentului, nu s-au referit la un eventual statut de imigrant neregulat, al acestuia. Având în vedere originile petentului, statutul special recunoscut în Grecia resortisanților albanezi de origine greacă, precum și faptul că petentul s-a stabilit în Grecia cu mult timp înainte de săvârșirea infracțiunii care a determinat expulzarea lui, Curtea consideră că situația petentului poate fi asimilată celei a unui „imigrant instalat”, în sensul jurisprudenței *Üner*, precitată. Pentru a examina proporționalitatea ingerinței invocate, Curtea va evalua, așadar, criteriile indicate în acea hotărâre.

Curtea consideră că este oportun să sublinieze, încă de la început, câteva aspecte. Curtea de Apel din Atena, care a condamnat petentul în 1999 pentru achiziționarea de substanțe stupefiante, i-a aplicat acestuia și măsura interdicției definitive de a intra pe teritoriul grec, după executarea pedepsei cu închisoarea. Eliberat condiționat pe parcursul aceluiași an, petentul a fost trimis în Albania, în 2004, conform hotărârii Curții de Apel. În iunie 2007, el a revenit clandestin în Grecia. La 5 octombrie 2011, petentul a fost reținut în vederea expulzării dispuse la 6 octombrie 2011, de comandantul Poliției din Corfu; apoi, la 7 octombrie 2011, a fost pus în libertate și expulzat în virtutea deciziei din 3 august 2012, a comandantului Poliției din Insulele Ionice. Prin urmare, petentul a violat interdicția de a nu intra pe teritoriul grec. El a revenit și a muncit pentru mai mult de patru ani în mod ilegal, de vreme ce nu se putea aștepta, în mod rezonabil, să rămână pe teritoriul grec în mod legal.

Cu toate acestea, în hotărârea sa nr. 225/1999, prin care a decis eliberarea condiționată a petentului, Tribunalul corecțional din Corfu a precizat că acesta nu s-a dovedit a fi un potențial infractor. Instanța a subliniat că petentul a avut o conduită adecvată în timpul încarcerării, că nu i s-au aplicat sancțiuni disciplinare, a fost harnic și părea să-și regrete fapta. De

asemenea, a menționat că expulzarea petentului și, implicit, separarea de familie, i-ar provoca, atât lui, cât și soției și fiicei sale, probleme foarte grave de ordin psihologic și financiar. Or, această evoluție a situației petentului poate fi luată în considerare, atunci când sunt evaluate interesele aflate în joc.

În al doilea rând, Curtea reține că, la data trimiterii lui în Albania, în august 2012, durata totală a șederii petentului în Grecia ajunsese la aproximativ 20 de ani, ceea ce reprezintă o durată considerabilă, echivalentă cu aproape jumătate din vârsta lui. Fără îndoială, Grecia este, de mult timp, centrul vieții sale private și de familie.

În al treilea rând, instanțele interne au admis existența unei atingeri adusă dreptului protejat, ca efect al măsurii invocate. În afară de decizia nr. 225/1999, precitată, a Tribunalului corecțional, președintele Tribunalului administrativ din Corfu a constatat, în hotărârea nr. 14/2011, că pe parcursul întregii durate a șederii petentului în Grecia, după executarea pedepsei închisorii, acesta nu a avut un comportament infracțional și nu a pus în pericol ordinea publică; în plus, familia petentului locuia în mod stabil și constant într-o casă aflată în proprietate proprie, el nu era periculos, nu exista riscul să dispară și, oricum, chiar și aflat în libertate, ar fi fost ușor de găsit. Având în vedere acest raționament, Curtea consideră că trecutul infracțional al petentului nu ar trebui să constituie un factor determinant, în prezenta cauză.

În fine, în hotărârea sa nr. 26/2012, Tribunalul administrativ din Corfu a apreciat că expulzarea i-ar cauza petentului un prejudiciu greu de reparat, constând în distrugerea relațiilor de familie pe care și le crease până atunci în Grecia. În acest sens, instanța internă s-a referit la faptul că soția și unul dintre copiii petentului dobândiseră cetățenia elenă, că petentul locuia într-o casă aflată în proprietatea soției și a fraților lui, iar părinții și frații săi locuiau în mod legal în Grecia și aveau câte o carte specială de sejur, pentru albanezi de origine greacă. Tribunalul administrativ a considerat, printre altele, că măsura litigioasă nu putea fi justificată de motive stringente de interes public.

În al patrulea rând, Curtea reține că, atât soția, cât și cei doi copii ai petentului au cetățenie elenă. Fiica sa are deja 21 de ani, însă fiul lui, născut în Grecia, nu are decât șase ani și merge la școala elementară. La fel ca sora lui, el a trăit toată viața în Grecia și nu are nicio legătură afectivă cu Albania. Prin urmare, legăturile petentului cu Grecia erau deosebit de strânse. Îndepărtarea lui, pe viață, poate determina ca fiul să crească separat de tată, cu toate că interesul superior al copilului este ca el să crească alături de ambii săi părinți.

Având în vedere criteriile dezvoltate în jurisprudența sa (*Üner*, precitat), precum și cele expuse mai sus, în special caracterul permanent al interdicției de a intra pe teritoriul grec, legătura de familie care există între petent, soția și copiii lui, faptul că acesta a comis o singură infracțiune gravă, în 1999, iar comportamentul lui ulterior lasă să se presupună, chiar în opinia instanțelor grecești, că petentul nu prezintă o inclinație spre delincvență, ținând cont, totodată, de durata totală a șederii petentului în Grecia, de cetățenia elenă a membrilor familiei lui, de vârsta celui de-al doilea copil, de interesul și de bunăstarea acestuia, Curtea conchide că, în această cauză, nu s-a atins un just echilibru, în sensul că interdicția permanentă de a intra pe teritoriul grec, aplicată petentului, nu a fost proporțională scopurilor urmărite.

Prin urmare, *s-a produs o violare a art. 8 din Convenția europeană a drepturilor omului.*